

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. Uredništvo in upravnništvo je na pristavi g. K. Floriana v «Zvezdi». Izdajatelj in odgov. urednik Mir. Ambrožič. Rokopisi naj se pošljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kako si naj pomagamo?

I.

Naša zemlja ne da posestniku gotove mesečne plače, kakor je imajo n. pr. uradniki in drugi uslužbenci. Dohodek je odvisen seveda v prvi vrsti od letine, v ravno toliki ali celo še veliko večji meri pa tudi od sposobnosti gospodarja. Imamo vse polno izgledov, da od dveh sosedov v enakem polju eden gmatno dobro napreduje, medtem ko drugi nazaduje.

Vsak človek ima različne lastnosti. Do ra mu prinesejo srečo, slabe ga vedejo in pahnejo v bedo in nesrečo. Kar se tiče naš kmetov, bi bilo potrebno v sedanji slabih časih, da bi imeli veliko dobrih in jako malo slabih lastnosti, navad in potrebščin.

Pred vsem bi moral vsak kmet imeti veselje in razum do svojega poklica, stanu in gospodarskega napredka. Moral bi imeti trdno voljo, se predvsem povzeti do popolne neodvisnosti — samostojnosti — to je do blagostanja.

Delavnost, zmernost, štedljivost, utajljivost, red, veštno izogibanje se vseh praznih in nepotrebnih potov, n. p. po sodnijah, sejmih in drugod prinese srečo in blagostanje družini celo v slabih letinah. Kjer tega ni, tam gospodarstvo tudi v najboljših letinah nazaduje.

Vsak, kdor čez leto več izda kakor zasluži ali v gospodarstvu pridobi, nazaduje gmatno. Da se ta primanjkljaj pokrije, posnema večina kmetov kratkoma našo državno napravo — to je delajo in delajo leto za letom nove dolgove. Kam to sčasoma privede, je že marsikateri izkusil. Kmet, ki tako dela, pokaže s tem, da je svoj poklic izgubil, da je nezmožen. Ta recept torej ne velja za kmeta, kakor sploh za nikogar. Vsakoletnega primanjkljaja torej ne smemo pokriti z novimi dolgovi, ampak s tem, da zmanjšamo izdatke ali povzdignemo dohodke, ali še boljše oboje.

Kaj pa stane kmeta takole največ čez leto in dan? Gotovo delo. In to tudi tistega, kateri sam

s svojimi domačini vsa dela opravi. Če ne bi delal doma, delal bi drugje in toliko in toliko zaslužil. Kakor hitro je kmet tržno prepričan, da ga delo največ stane, moral bi začeti razmišljati. Kako bi le uredil, da bi mi delo več neslo. Vsako družinče, vsak delavec stremi za tem, da bi s svojim delom, z manjšim trudom več zaslužil. Kmetu pa njegovo delo, oziroma obdelovanje zemlje čedalje temnanj dobička neve, in zato nam gre slabo ali vsaj prav trda.

Zakaj nam pa naše delo vedno manj nese? Zato, ker obdelujemo veliko njiv, katere so tako slabe, tako revne na redilnih snoveh, da nam niti naša ga truda, našega dela ne poplačajo. Da bi nam dale še dobiček, plačale davek iz obresti, kolikor na te njive odpade, o tem še govorja ni.

O ljudskem štetju.

Statistična centralna komisija izda v založbi knjigotlačnice Frid. Irgang v Brnu obširno delo o ljudskem štetju, izvršenem 31. decembra. To delo izide v kratkem, vendar smo že danes v položaju, navesti poglobljene rezultate uradnega ljudskega štetja za nekatere slovenske pokrajine.

Administrativna razdelitev slovenskih pokrajin se je od l. 1869. le malo izpremenila. Na Kranjskem je od l. 1869 eno mesto z lastnim statutom (Ljubljana), Istra ima od leta 1880 eno mesto z lastnim statutom (Pulj), istotako Goriška (Gorica) in Koroška (Celovec). Na Štajerskem so bila do l. 1890 tri mesta z lastnim statutom, zdaj so od l. 1890 štiri. To je dokaz, da se večji kraji le jako počasi razvijajo v mesta, pač vsled pomanjkanja industrije.

Okrajnih glavarstev je: na Kranjskem 11 (od l. 1869), na Koroškem 7 (od l. 1869) na Štajerskem 22 (l. 1869 jih je bilo 18), l. 1880 jih je bilo 19, l. 1900 jih je bilo 20) na Goriškem 5 (prej 4), v Istri 6 (prej 7).

Podbrdja, kot da je je raspihal veter, ki je pihljal sem od hribov.

Po večah so se sestajale gospodinje in rešale na dolgo in široko, dokler se niso naposled napotile zdaj iz te, zdaj iz one hiše proti Kocmurjevi bajti. In za njimi so pihnila dekleta na korito, ko da je zmanjkalo pri vseh hisah hkratno vode, a nobena izmed njih ni imela v mislih Kocmurke, pač pa samo Tomaža, ki je pomagal tisti čas na žagi mlinarju Andreju, daleč doli pod vasjo in ni niti slutil, kaj se je zgodilo.

Malomarno in brezbržno je ravnal desko poleg deske, dokler mu ni zakričal Andrej glasno, kot je imel navado.

«Hoj, Tomaž, spusti zatvornico!»

In tisti hip je voda za žago votlo zasumela, a ne pod kolo, ki je vrtele ogromne valjarje, na katerih so se pomikale deske pod ostro žago, temveč na desno v strugo, ker Tomaž je zapri zatvornico in pristopil k Andreju.

«Bo dovolj za dopoldne,» je zamrmral in se ozrl čez potok tja po travnikih.

Mlinar Andrej mu je priklinal molče in nato sta cgnila vsak svoj suknič in se napotila med skladovnicami desk in brun proti mlinu, ki je stal takoj poleg žage.

Sodnih okrajev je: na Kranjskem 31, (prej 30), na Koroškem 28, na Štajerskem 64, (l. 1880 in 1890 jih je bilo 65), na Goriškem 13, v Istri 16, v Trstu 1.

Občin je bilo: na Kranjskem 359, na Koroškem 259, na Štajerskem 1571, na Goriškem 146, v Istri 54, v Trstu 1.

Za prebivanje namenjenih poslopij se je našlo: na Kranjskem 91 014 s 107.320 strankami, na Koroškem 54.749 s 80.597 strankami, na Štajerskem 210.160 s 302.156 strankami, v Trstu 11.958 s 47.691 strankami, na Goriškem 41.914 s 48.903 strankami, v Istri 68.594 s 76.119 strankami.

Število poslopij se je pomnožilo v zadnjih desetih letih na Kranjskem za 4·2%, na Koroškem za 7·3%, na Štajerskem za 4·4%, v Trstu za 20·4%, na Goriškem za 8·5%, v Istri za 11·9%.

Povprek stanuje v eni hiši: na Kranjskem 5·8 ljudi, na Koroškem 7·2, na Štajerskem 6·9, v Trstu 19·2, na Goriškem 6·2 v Istri 5·0.

Cela Celitvanska je imela:

1869. l.	20,394,980	prebivalcev.
1880. l.	22,144,244	
1890. l.	23,895,413	
1900. l.	26,150,708	
1910. l.	28,567,898	

Po slovenskih kronovinah je prebivalstvo razdeljeno naslednje:

Kranjska	525,083
Koroška	384,735
Štajerska	1,441,604
Trst	229,475
Goriška	261,721
Istra	403,261

V zadnjih desetih letih se je prebivalstvo pomnožilo: na Kranjskem za 3·3%, na Koroškem za 8·5%, na Štajerskem za 6·3%, v Trstu za 28·5%, na Goriškem za 12·4%, v Istri za 16·9%. Kranjska dežela je med vsemi kronovinami v državi najslabše napredovala glede pomnožitve

PODLISTEK.

Napačen pomočnik.

Povest.

Dalje.

«Poprej, da, poprej,» je pritrdila — «zato pa bo tudi vse njegovo. Komu pa naj zapustim, ako ne njemu, saj je res pridno delal in pisano je že narejeno — vse bo njegovo, dasi ni mnogo, a škoda bi bilo vendar, če bi zapravil.»

Tako je skrbela bajtarica Kocmurjevka se prejšnji dan za svojega sina, tisto dopoldne pa ni več videla solnčnih žarkov, ki so se igrali po njenem mrzlem obrazu.

Tiho je bilo v izbi, samo na steni je tikkala zaprašena, stara ura in štela enakomerno minuto za minuto; za pečjo je sedel siv, marogast maček z visoko upogojenim hrbtom in gledal z velikimi, zelenkastimi očmi zdaj v Kocmurjevko, zdaj na vrata, kot da težko pričakuje, kdaj se edpro in bo imel priložnost zbežati od mrtve Kocmurjevke.

Šele proti poldnevu je prišla sosedja Polončevka in obstala na pragu s prestrašenim obrazom.

In z njenim prihodom se je raznesla vest o smrti bajtarice Kocmurjevke naenkrat po vsem

«No, saj Meta še ni pripravila kosila,» je dejal Andrej, ko je pogledal v mala okna — «pa sediva malce tja na klop, saj danes je čisto pomladanski dan.»

Tomaž je prizigal ostanek virtinke in je molče priklinal, nato pa sedel na vegasto klop tik vrat, skozi katera se je čulo iz mlina enakomerno udarjanje stop, pa tega hrupa sta bila oba že tako vajena, da ju ni prav nič motilo.

«Če se me motim,» je povzel zopet Andrej in gledal mežikaje na nebo — «se bo tole vreme vendar kmalu izprevrilo. Vidis, tistile oblaki tamle nad sv. Miklavžem ne pomenijo nič kaj dobrega. Kadar vleče veter iz Kranjske sem na Štajersko, je v par dneh dež, tako mi je pravil še moj rajni oče in tako sem spoznal tudi jaz, le verjemi!»

«Mogoče,» je zamrmral Tomaž in brskal s koncem škornja po travi — «sicer pa je meni vseno.»

Nato je privzdignil glavo in Andrej je videl natanko, kako je nagubančil čelo in stisnil ustnice, kot da mu ni kaj po volji.

«Nekako čuden si že par dni, Tomaž,» je opomnil Andrej bolj tiho, ne da bi ga pogledal. Nakaj ti ni prav, pa naj že bo, kar hoče. Veš, jaz

Bog na obtožni klopi in tučna tožba. Kmet Cedomir Solajić v vasi Zablavi v trnavekem okraju na Bolgarskem je vložil na duhovno sodišče tožbo proti samemu — bogu. V tej, po predpisih kolikovani tožbi, pravi kmetič Cedomir med drugim v utemeljitev svojega zahtevka tole: Splošna draginja je povsodi, nesreče se vrata za nesrečami, zemlja nič več ne rodi tako, kakor preje, povsodi vlada pomanjkanje in beda, na svetu pa gospodarijo po največ zlobni ljudje. Vsega tega pa je kriv gospod bog, ker zlega ne zabranjuje in hudobnežev ne kaznuje. Iz tega sledi, da se je dobri bog postaral ali pa je izgubil veselje, da bi se še nadalje zanimal zanje. To pa ni prav, ker s tem gospod bog grdo zanemarja svoje dolžnosti. Cedomir Solajić torej prosi prečastito duhovno sodišče, naj boga pošlje nemudoma v zasluženi pokoj. Na njegovo mesto naj postavi regente, ki naj v bodoče vladajo v nebesih. Duhovno sodišče je to tožbo prečitalo. Gospodje, ki so prisodniki tega sodišča, so delali silno resne obraze med čitanjem, na to pa so napravili kratek proces ter odstopili «tožbo» okrajnemu glavarstvu. Nekega lepega dne nato je dobil oče Cedomir Solajić od okrajnega glavarstva pismo, katerem se mu naznanja, da ga je oblast obsodila v petdnevni zapor, ker je s svojo tožbo smrtno razžalil samega gospoda boga in se takorekoč naravnost spuntal proti njemu. Sedaj sedi ubogi Cedomir Solajić v zaporu. Pravijo, da je že prišel de prepričanja, da se gospod bog ni postaral in da se vedno živahno zanima za take ljudi, kakršen je on, ubožec Čeda Solajić.

Hranjenje. Pri danes vladajoči splošni draginji si vsak poišče najcenejših virov za nakupovanje, vendar pa se ne sme spuščati pri tem do drugih ekstremov. Pri ceni ne smemo pozabiti na kakovost. To bi bilo posebno nevarno pri papirskih za svačice. Prihrani se morda na leto nekaj vinarjev, izgubi pa se s slabimi papirski nekaj sto kron za zdravnik in zdravila, ker ste si nakopali s kajenjem slabih papirčkov neizogibne obol-losti v grlu in pljučih. Pri Abadie-cigaretah in stročnicah se tega ni bati, kajti to je edini papir, ki dihalom na noben način ne škoduje.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, „pravega :Francka:“ iz tovarne Zagreb, vendar pa izrecno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Tri stavbne parcele

na prometnem, živahnem kraju v Kranju se prodajo. Pojanila daje Alojzij Soklič, pekovski mojster.

Dr. Edvard Globočnik

prične zopet ordinirati 94 — 1

v ponedeljek, dne 31. maja t. l.

**Ljubljanske Benedke
so zopet — odprte!**

96
3-1

Pozor, živinorejol!

Podpisani naznanjam vsem p. n. dosedanjim znancem, da mi je zopet dovoljeno živino rezati v onih krajih, kjer ni kužne bolezni, jih prosim, da mi ohranijo svoje zaupanje ter se jim priporočam.

Franz Zaplotnik
rezar v Dupljah.

92 — 1

Hiša v Kranju
se iz proste roke proda!
Kje pove iz prijaznosti
Upravnistvo „Gorenjca“.
88 2-2

36 let prva znamka PREMIER

Najodličnejša oprema in najvisja tehnična popolnost. Krasni ceniki zastoj. Premie r-Werke, Eger, Češko. Zastopnik
Lovr. Rebolj, Kranj

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek in stane četrtletno le 1 krono 80 vin.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!
Naslov: „Ilustrovani tednik“, Ljubljana.

Peter Kobau

sedlar in tapetnik v Kranju nasproti hotela „Nova pošta“

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, kakor tudi 20 48-11

vozove i. t. d.

Delo se izvršuje točno, trpežno, po solidnih cenah.

Velika izbira bele in črne žime

po jako znižani cen, kakor tudi

morska trava.

Imam vedno veliko popolnoma izvršene

posteljne oprave

v zalogi od 30 K naprej.

Pozor! Pozor!

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril

v Kranju na Glavnem trgu

v hiši št. 32

poleg glavne trafike

Novo trgovino

z modnim in galanterijskim blagom

ter se ulj. priporočam za obilen obisk.

Z velespoštovanjem

90-2 **Anton Bizjak.**

:: Zaloga nagrobnih venov. ::
Najnižje cene. :: Solidna postrežba.

Brusel in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade

R. WOLF

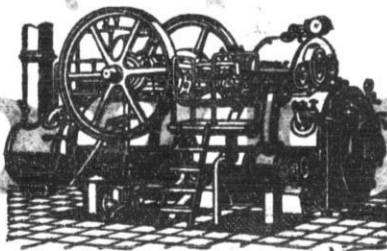
Magdeburg - Buckau.

Podružnica na Dunaju

Dunaj, III, Am Heumarkt št. 21.

Patenti

249 26-14

vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem

Originalno strojedelstvo Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Obratni stroji s najvišjo popolnostjo in dobičkom za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 720.000 k. s.

191 52-24

Rudolf Rus

urar v Kranju

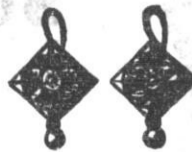
priporoča slavnemu občinstvu svojo največjo zalogo ur, zlatine in srebrnine i. t. d. Ker imam direktne sveze s tovarnami in ne kupujem od prekupčevalcev, možne mi je vsakovrstno blago oddajati po čudovito nizkih cenah.

Z odličnim spoštovanjem beležim

Rudolf Rus.

Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno l. 1885.

Ceniki zastoj in poštno prete.

Ako ne morete jesti ali ako se občutite slabo, odpomirajo vam zdravniško preizkušene

12-10 **Kaiserjeve** 243

Želodčne melisne karamele

kajti po njih bodele dobili dober tek, želodec se zopet uravna in okrepi. Radi oživiljajočega in osvežujočega učinka so naravnost nepogrešljive pri turah. -- **Paket 20 in 40 vinarjev.**

Dobiva se jih: **K. ŠAVNIK**, lekarna pri «Sv. Trojici» v Kranju, **H. ROBLEK**, lekarna v Trzinu.

Glinaste peči 71 52-16

štedilnike, banje za kopeč, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v. 75 6-5
Keil-ova pasta za čevlje po 80 v.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.
Keil-ovo leščilo za pode 90 v.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Novo mesto: I. Picek.

Črnomelj: Anton Zure.
Idrija: Valentin Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franc Loy.

ima vedno v zalogi trdka
Fran Dolenz
v Kranju.

Postojna: Anton Ditrich.
Radovljica: O. Homann.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji zavod za nalaganje denarja v pol. okraju Radovljica na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu, in sicer 30. rožnika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje mestna hranilnica sama, tako da dobi vsak vložnik 4 K 25 v od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto. Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjske v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev — potrjenih pravil mesto Radovljica z vsem svojim premoženjem in svojo davčno motjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, kateri znaša sedaj nad **200.000 K.** :: Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge med vsemi drugimi denarnimi zavodi v polit. okraju Radovljica. Zato nalagajo c. kr. sodnije in drugi c. kr. uradi vse vloge od nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici. — Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama. Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštne položnice, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

Posojila na zemljišča dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolžnik sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{2}$, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplacili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane toraj še vedno 300 K dolžan. Dolžnik mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celoti dobi še za 97 v manj. Nadalje dovoljuje tudi posojila na mečnice in proti zastavi vrednostnih papirjev. Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod v polit. okraju Radovljica. Kdor želi najeti posojilo ali dobili kaka druga pojasnila, zglesi naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajne sodnije, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure popoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporoča

svoje priljubljeno pivo, kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko, vležano v sodčkih in steklenicah, pričakujoč obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.